

CONCEPTUL ȘI NATURA JURIDICĂ A PROBAȚIUNII ÎN LEGISLAȚIILE ALTOR STATE

BLĂSCU OLESEA,
drd., lector superior,

Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul

Abstract: *La probation est une des institutions des stratégies d'intervention de la justice pénale disponibles dans toutes les étapes du processus de justice pénale.*

Analysant le thème proposé nous pouvons affirmer qu'il y a autant de systèmes de probation chaque pays sont, et ce, pour chaque système de droit visait à réglementer la probation à sa manière, en fonction de critères, y compris: le rôle du système pénal dans cet Etat, la signification de la punition, la perception sociale de la punition, le lieu de l'individu dans la société.

Reforma sistemului judiciar, impusă, într-o primă fază, de trecerea la o societate democratică și de necesitatea integrării, în a doua fază, în Uniunea Europeană și, prin urmare, de necesitatea sistemului judiciar, de a se alinia normelor europene, a vizat și dezvoltarea unor instituții moderne, capabile să ofere o alternativă la pedeapsa privativă de libertate și apte să propună soluții pentru reintegrarea socială a infractorilor.

În acest context, instituția probațiunii s-a dovedit a fi o idee care promitea reformarea sistemului de sancționare a infractorilor, propunând menținerea acestora în comunitate sub supravegherea consilierilor de probațiune. Experiența acumulată de diverse state din spațiul european, dar și din alte părți ale lumii, în domeniul probațiunii, a demonstrat eficiența activităților incluse în sfera probațiunii.¹

Cercetările efectuate pînă în prezent plasează originea probațiunii în Anglia, statul în cadrul căruia a fost elaborată și dezvoltată una din premisele probațiunii, suspendarea pronunțării sentinței de condamnare, instituție a cărei geneză se găsește în Actul Justiției de Pace (Peace Justice Act) din anul 1361.²

După estimările făcute de majoritatea specialiștilor, ceea ce înseamnă astăzi probațiune își găsește originile în sistemul de drept anglo-saxon, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, avînd la bază o serie de practici și tradiții

---

¹ BALICA Ecaterina, Instituționalizarea probațiunii în România: practici și strategii situaționale în contextul (post)aderării la uniunea europeană, „Revista Română de Sociologie”, serie nouă, anul XX, nr. 3–4, p. 299–317, București, 2009, pag. 209–300

² SPOIALA Alexandru, Probațiunea și reintegrarea socială a infractorilor, Chișinău 2009, pag. 21

comunitare întâlnite sub *forma angajamentelor și încredințării pe garanție*.¹ Sistemul de drept romanic a urmărit o evoluție paralelă, dar diferită a probațiunii, aceasta dezvoltându-se din instituția suspendării executării pedepsei.

În Republica Moldova primii pași de instituire a instituției probațiunii s-au făcut în 2003, ca abia în 2008 să fie adoptată Legea nr.8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune.

Astfel, potrivit art.2 din lege: probațiunea reprezintă evaluarea psihologică, control al persoanelor aflate în conflict cu legea penală și resocializarea lor, adaptarea persoanelor liberate din locurile de detenție, pentru preîntâmpinarea săvârșirii de noi infracțiuni.²

Putem afirma cu siguranță că există tot atâtea sisteme de probațiune câte țări sunt, și acest fapt pentru că fiecare sistem de drept a înțeles să reglementeze probațiunea în felul său, în funcție de criterii, printre care: rolul pe care sistemul penal îl are în acel stat, semnificația pe care o are pedeapsa, percepția socială a acesteia, locul pe care îl are individual în societate.³

În continuare vom realiza o analiză a dezvoltării instituției probațiunii în alte state, care au servit exemplu și prototip pentru Republica Moldova.

Instituția probațiunii în Anglia și Țara Galilor

În Anglia prima lege a probațiunii (Probation of First Offenders Act) care reglementa liberarea condiționată a infractorilor primari, a fost adoptată de House of Lords în anul 1887. Actul normativ sus menționat a însemnat un pas important în evoluția instituirii probațiunii în sensul că misionarii care se ocupau în continuare în mod voluntar de supravegherea infractorilor și-au extins aria de acțiune la minorii în pericol de a încălca legea penală.⁴

După două decenii de experiență, respectiv în anul 1907, intră în vigoare o nouă lege a probațiunii (The Probations of Offenders Act), prin care, de data aceasta, instanțele erau abilitate să numească agenți de probațiune și să-i plătească. Probațiunea nu se aplica în cazul infracțiunilor de omor și trădare.⁵

---

¹ ABRAHAM Pavel, Sisteme de probațiune, Suport de curs, București, anul universitar 2006-2007, pag.33,

http://www.host4you.in/flow%20study%20univ%20file/suporturi%20pentru%20curs/Manual_de_probatiune.pdf (accesat 30.11.2015)

² Legea nr.8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune, Monitorul Oficial Nr. 103-105 din 13.06.2008

³ ABRAHAM Pavel, Nicolăescu Victor și Iașnic Ștefăniță Bogdan (2001), Introducere în probațiune: supraveghere, asistență și consiliere a infractorilor condamnați la sancțiuni neprivative de libertate, București: editura Național, pag.87

⁴ BREZEANU Ortansa, Repere de probațiune în dreptul comparat, <http://www.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/repere.pdf> (accesat 30.11.2015)

⁵ DIANU T., Instituția probațiunii în Marea Britanie, în SDR nr.2/1995, p.194

Legea din 1908 (The Children Act), stabilește competențe clare pentru agenții de probațiune în privința minorilor – intervalul de vârstă fiind între 16-22 de ani. Din 1925, toate tribunalele au în structura lor ofițeri de probațiune.

Anul 1948 a reprezentat un moment de răscruce în istoria serviciilor de probațiune din Anglia și Țara Galilor, prin apariția Legii justiției penale (Criminal Justice Act), lege ce a stabilit cadrul operațional al serviciilor și care este în vigoare și în prezent în cele două țări.¹

În Anglia și Țara Galilor serviciile de probațiune sunt plasate sub tutela Home Office-ului (Ministerul de Interne), în timp ce administrarea fondurilor și monitorizarea la nivel național sunt realizate de către Inspectoratul de Probațiune al Maiestății sale (Her Majesty's Inspectorate of Probation).

Legea engleză privind justiția penală (Criminal Justice Act) din 1991, introduce „o nouă filozofie a pedepsei”, care vizează transformarea serviciului de probațiune dintr-o agenție ce se ocupa cu supravegherea unor sentințe comunitare, într-un element central al justiției penale. Legea a fost modificată prin Criminal Justice Act în 1993, și prin Criminal Justice and Public Order Act în 1994, fără însă să mai apară schimbări notabile.²

În anul 2001 Ministerul de Interne (Home Office) a restructurat în întregime serviciul de probațiune din Anglia și Țara Galilor, transformându-l într-un serviciu național, finanțat în întregime din fonduri guvernamentale. În anul 2004 sistemul de administrare a justiției penale din această țară a trecut printr-un nou proces de reorganizare, managementul serviciului penitenciar și al celui de probațiune fiind trecut în atribuția unei singure instituții – Serviciului Național de Management al Infracților (National Offender Management Service).³

În momentul de față, probațiunea ca sistem de administrare a măsurilor și sancțiunilor comunitare se desfășoară prin intermediul a patru instituții independente, care răspund direct Ministerului de Interne :

➤ **Serviciului Național de Management al Infracților** (National Offender Management Service) – a fost înființat în 2004 cu scopul de a da continuitate procesului penal prin unificarea strategiei serviciilor corecționale, avînd și rolul de asigurare a unei implementări eficiente a sancțiunilor impuse de curte.

➤ **Serviciul Național de Probațiune** (National Probation Service) – a fost înființat în 2001 prin Legea Justiției Penale și a serviciilor Curții. Obiectivele principale pe care le urmărește sunt protejarea publicului, reducerea recidivei, sancționarea infractorilor în comunitate, creșterea gradului de conștientizare a efectelor infracțiunii în rîndul infractorilor și reintegrarea socială a acestora.

---

¹ Broșura cu privire la probațiune, pag.5, http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397133887_brosura-cu-privire-la-probatiune.pdf

² BREZEANU Ortansa, *op.cit.*

³ Abraham Pavel, *op.cit.*, pag.33

➤ **Inspectoratul de Probațiune** (Her Majesty Inspectorate of Probation) – rolul său constă în monitorizarea, raportarea și promovarea activă a egalității și problemelor de diversitate între serviciile sus menționate.

➤ **Avocatul Poporului pentru Închisori și Probațiune** (Prisons and Probation Ombudsman) – anchetează plîngerile din partea deținuților, a infractorilor aflați în probațiune sau ale celor împotriva cărora au fost depuse plîngeri.

În perioada anilor 2002-2003 au fost adoptate noua Lege a justiției penale (Criminal Justice Act 2003), Reforma poliției (Police Reform Act 2002) și reorganizarea instanțelor de judecată (Courts Act 2003). Aceste reforme pun victima în centrul serviciilor oferite, dau poliției și procuraturii instrumentele de care au nevoie pentru a face dreptate, asigură sancțiuni mai aspre dar eficiente, care să reducă infracționalitatea și introduc noi măsuri care să permită reabilitarea cu succes a infractorilor.¹

Justiția penală pentru minori se realizează prin **Comitetul pentru Tinerii Infractori** (Youth Justice Board), în special și prin Echipele de Lucru cu Tinerii Infractori, poliția, tribunalele pentru minori și instituțiile în care tinerii sunt ținuți în custodie.²

Anglia este un exemplu în ceea ce privește implementarea paradigmei justiției restaurative, aducînd în centrul actului de justiție nevoile victimelor.³

După estimările făcute, probațiunea în Marea Britanie costă doar a 12-a parte din costul necesar tinerii unei persoane în penitenciar, fiind de aproape 4 ori mai eficace în reducerea recidivei.⁴

Instituția probațiunii în S.U.A.

Primul agent de probațiune, în înțelesul modern al termenului, este în general considerat a fi John Augustus (1784-1859), un cizmar din Boston care, prin anul 1841, a obținut, la tribunalul din localitate, punerea în libertate a unui delincvent, după ce s-a oferit drept garant pentru buna lui conduită viitoare. Timp de 18 ani, John Augustus a reușit să țină sub supraveghere aproape 2000 de infractori, ajutându-i totodată să-și găsească de lucru și să se integreze în comunitate.

Această inițiativă a devenit lege în anul 1878 prin care Parlamentul din statul Massachusetts autoriza numirea unui agent de probațiune pentru orașul Boston.⁵

În SUA justiția penală poate fi considerată mai degrabă un non-sistem decît un sistem din cel puțin două motive : nu există un sistem unic, ci o federație cu peste 50000 de instituții la nivel federal, statal și local ; există interacțiune între

---

¹ <https://www.gov.uk/government/organisations/national-probation-service> (accesat 01.12.2015)

² <https://www.gov.uk/government/organisations/youth-justice-board-for-england-and-wales> (accesat 01.12.2015)

³ <https://www.restorativejustice.org.uk/> (accesat 01.12.2015)

⁴ BREZEANU Ortansa, *op.cit.*, pag.176

⁵ *Ibidem*, pag.172

instituțiile sistemului de justiție penală, dar în general ele funcționează independent.

Guvernul federal își administrează propriul sistem de probațiune prin intermediul Administrative Office of the Courts, fiecare stat având însă responsabilitatea de a determina cum să-și administreze propriile activități de probațiune.¹

Este interesant faptul că noțiunea de probațiune este utilizată doar în sensul unei sancțiuni independente sau alternative, iar pentru liberarea condiționată înainte de termen (care reprezintă un mijloc de individualizare a executării pedepsei penale) este utilizată noțiunea de „parole”, cu toate acestea, modalitățile și conținutul supravegherii în ambele cazuri sînt, practic, aceleași.²

Bazele juridice ale serviciilor de probațiune în S.U.A. au fost stabilite de către Congresul acestei țări. Prin Legea federală a probațiunii (Federal Probation Act) din 1925 a fost stabilit sistemul de probațiune pe lângă instanțele de judecată, tot prin acest act s-a consfințit dreptul instanțelor de a numi ofițeri de probațiune și a stabili pedeapsa cu probațiune. În 1940, Oficiul Administrativ al judecătorilor S.U.A. (Administrative Office of the U.S. Courts) devenise responsabil pentru sistemul de probațiune. Serviciile de asistență prejudiciară au devenit structuri independente de serviciile de probațiune mult mai târziu, avînd drept scop prevenirea săvîșirii infracțiunilor comise de persoanele eliberate în comunitate ce se aflau în așteptarea anchetei judecătorești și reducerea la maxim a numărului de arestări preventive. În 1982, prin Legea Serviciilor de Asistență Prejudiciară (Pretrial Service Act) s-a obținut implementarea acestui serviciu pe întreg teritoriul Statelor Unite.

În anul 1938 a fost adoptată Legea federală privind delicvența juvenilă, prin care probațiunea poate fi aplicată atât infractorilor minori, cât și celor adulți.³

Personalul de probațiune îndeplinește patru roluri importante în administrarea justiției pentru minori:⁴

- Ia decizia în legătură cu trimiterea în judecată a minorilor ;
- Desfășoară investigații care ajută la stabilirea sentinței;
- Supraveghează infractorii ;
- Asigură asistență minorilor plasați în probațiune.

În ultimii ani a fost identificată o tendință de dezvoltare a programelor de supraveghere intensivă, care în unele jurisdicții presupune și detenția la domiciliu. De asemenea, se folosesc programe de recompensare a victimelor, scopul principal al acestora fiind de a-i face pe tineri responsabili pentru faptele lor. În practică sunt

---

¹ ABRAHAM Pavel, *op.cit.*, pag.66

² SPOIALĂ Alexandru, *op.cit.*, pag. 35

³ http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397133887_brosura-cu-privire-la-probatiune.pdf (accesat 02.12.2015)

⁴ ABRAHAM Pavel, *op.cit.*, pag.66

folosite trei tipuri de recompensări : restituirea bănească, serviciile pentru victime sau munca în folosul comunității.

Este foarte dificil de generalizat numeroasele inițiative de justiție restaurativă și numeroasele programe existente pe tot teritoriul SUA. Umbreit și Greenwood au identificat într-o cercetare în anul 1996 existența a unui număr de 289 programe de mediere, dintre care 116 au participat la un sondaj național realizat de Biroul pentru Victimele Infracțiunilor din cadrul Departamentului de Justiție al Statelor Unite.¹

Programele au identificat trei sarcini importante ale mediatorului :²

- Să faciliteze dialogul între victimă și infractor ;
- Să asigure un sentiment de confort și siguranță pentru ambele părți ;
- Să asiste părțile în negocierea unui acord mutual acceptat de restituire către victimă.

Instituția probațiunii în Olanda

Serviciul olandez de probațiune a fost fondat în anul 1823, sub denumirea de „Societatea pentru Dezvoltarea Morală a Deținuților”. Fondatori au fost trei comercianți, puternic inspirați de exemplul englez dat de John Howard. La început, activitatea Serviciului a constat, în principal, în vizitarea deținuților și distribuirea de materiale scrise. Scopul era acela de a influența în bine infractorii, de exemplu prin conturarea unei orientări educaționale și religioase, astfel încât ei să se abțină de la alte acțiuni infracționale. Persoane particulare, dedicate aceluiași ideal, au asigurat fondurile așteptate. Activitatea de probațiune a fost desfășurată în întregime pe baza voluntariatului. Din 1910, guvernul a început să participe oficial la subvenționarea activităților societății.³

Sistemul olandez de probațiune a devenit național în anul 1976, când s-a înființat Asociația Generală pentru Probațiune și Asistență Post-penală. Începând cu anul 1986, sistemul olandez de probațiune a trecut în totalitate în sectorul privat, fiind în prezent finanțat de către stat.⁴

Activitatea de probațiune este asigurată prin intermediul a trei organizații neguvernamentale, finanțate din bugetul Ministerului de Justiție, care funcționează la nivel național:

- ***Fundația Olandeză de Probațiune și Asistență Post-penală*** – (acoperă aproximativ 70% din clienți) are responsabilitatea de a asigura că în fiecare jurisdicție de district activitățile de probațiune sunt furnizate de agențiile de probațiune.

---

¹ *Ibidem*, pag.72

² Sara Sun Beale, Still Tough on Crime, Prospects for Restorative Justice in the USA http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1631&context=faculty_scholarship (accesat 02.12.2015)

³ Ghidul consilierului de probațiune, Chișinău 2009, pag.23

⁴ ABRAHAM Pavel, *op.cit.*, pag.61

- **Departamentul de Probațiune al Armatei Salvării** - (acoperă aproximativ 10% din clienți) activitățile desfășurate sunt focalizate pe lucrul cu persoanele lipsite de adăpost.
- **Fundația Olandeză pentru Tratatamentul Adicțiilor** - (acoperă aproximativ 20% din clienți) activitățile sunt specializate în programe pentru persoane consumatoare de droguri.

Din anul 2001 Ministerul Justiției Olandez dezvoltă mai multe strategii pentru combaterea creșterii ratei recidivismului. În acest sens putem menționa trei strategii naționale:

- **Lanțul justiției penale** care implică pe rând poliția, procuratura, sistemul judiciar, Agenția națională a instituțiilor corecționale, iar în final organizațiile de probațiune.
- **Lanțul de tratament** care se focalizează pe infractorii cu probleme mentale.
- **Lanțul justiției pentru minori** în interiorul căreia se poate distinge între două abordări: justiția civilă și penală.

Funcțiile serviciilor de probațiune sunt reglementate de statul olandez în secțiunea 8 din Regulile de probațiune elaborate în anul 1995.¹

În concluzie putem menționa că principalul obiectiv al Serviciului de Probațiune olandez este promovarea integrării și reintegrării în societate a celor care au fost condamnați conform legii penale.

Instituția probațiunii în Franța

Evoluția sistemului de probațiune din Franța a fost caracterizat de unii autori² „un paradox original” datorită faptului că serviciile de probațiune au în atribuții implementarea unei sancțiuni penale cu obiectivul de a reintegra în societate infractorul.

În Franța, sistemul de probațiune a fost introdus în legislația din 31.12.1957, care institua suspendarea sentinței cu supunere la probă și înființa Comitetele de Probațiune și Asistență pentru Liberați (CPAL). Aceste comitete se aflau sub tutela Administrației Penitenciare, structură distinctă în cadrul Ministerului Justiției. Prin Decretul nr.276 din 13 aprilie 1999, modificare a Codului de procedură penală francez, și înființarea Serviciilor Penitenciare de Inserție și Probațiune s-a realizat reforma sistemului execuțional prin unificarea, la nivel departamental, a celor două categorii de servicii într-o unitate administrativă unică.³

Justiția penală pentru minori în Franța este realizată de către **Serviciul de protecție a tinerilor** care este responsabil pentru toate aspectele și problemele

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten> (accesat 03.12.2015)

² WYWEKENS A. (1998) citat de Abraham Pavel, *op.cit.*, pag.58

³ Broșura cu privire la probațiune, pag.8, http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397133887_brosura-cu-privire-la-probatiune.pdf

relevante pentru protecția tinerilor, avînd competențe să desfășoare proiecte de cercetare, investigare și anchetă, precum și de a supraveghea activitatea sectorului privat, de a coordona serviciile publice de reeducare a tinerilor și infractorilor sau a tinerilor în pericol. Serviciul asistă judecătorul pentru minori și coordonează implementarea măsurilor relevante.¹

Pierre V. Tournier în eseu „Probațiunea pentru toți” a exprimat sarcina de bază a probațiunii și anume eliminarea pedepsei cu închisoarea la maxim posibil.²

Activitatea de probațiune se realizează în cadrul unei rețele cu trei actori principali :³

- **Judecătorul de ședință** – este primul element din rețeaua activității de probațiune, acesta avînd rolul de a ordona serviciului de probațiune măsura.
- **Judecătorul specialist** – este cel care are rolul de a supraveghea implementarea sentinței, totodată stabilind și planul de tratament individual pentru fiecare infractor.
- **Serviciile de probațiune** – sunt structuri unificate care cuprind atît serviciile socio-educative din penitenciare, cît și comisiile de probațiune care existau înaintea reformei din anul 1999.

Activitatea de mediere între victimă și infractor a fost introdusă în Franța printr-o serie de amendamente din anii 1993 și 1999 la Codul de procedură penală., decrete, circulare departamentale și declarații de practică făcute de Institutul Național de Asistență a Victimelor și Mediere.⁴

Astfel, Codul de Procedură Penală Francez în art.10-1 prevede : ”Cu ocazia unei proceduri penale și în toate etapele procedurii, inclusiv în timpul executării pedepsei, victima și autorul infracțiunii, cu condiția că faptele au fost recunoscute, pot să se exprime cu privire la o măsură de justiție restaurativă.

Constituie o măsură de justiție restaurativă orice măsură care permite unei victime, precum și infractorului să participe activ la soluționarea dificultăților generate de infracțiuni, inclusiv repararea prejudiciului de orice natură ce a rezultat din acțiunile sale. Această măsură poate avea loc doar dacă victima și infractorul au primit informații complete despre aceasta și au consimțit în mod expres să participe. Acesta este implementat de o parte independentă formată în acest scop sub controlul autorității judiciare sau, la cererea acesteia din urmă, de către administrația închisorii. Această procedură este confidențială, cu excepția cazului în care părțile convin altfel, și cu excepția cazului în care există un interes mai mare în legătură cu necesitatea de a preveni sau reprimă infracțiunile justifică

---

¹ Abraham Pavel, *op.cit.*, pag.60

² TOURNIER Pierre V., <http://pierrevictourtournier.blogspot.md/2013/08/la-probation-pour-les-nuls.html> (accesat 04.12.2015)

³ Abraham Pavel, *op.cit.*, pag.58

⁴ *Ibidem*, pag.60

care din informațiile privind gradul de progres a măsurii trebuie aduse la cunoștința procurorului Republicii.”¹

Iar în art.10-2 pînă la 10-5 ale Codului de procedură penală sunt reglementate drepturile victimelor.

Medierea victimă – infractor este aplicată atît adulților, cît și minorilor.

Instituția probațiunii în România

Istoria recentă a probațiunii din România a consemnat, succesiv, evoluția ideii de probațiune, din faza de proiect pilot, dezvoltat de Penitenciarul de Maximă Siguranță din Arad (1996), la cea de proiect dezvoltat în 9 orașe din țară (1998), ca, începând din septembrie 2000, probațiunea să intre într-o etapă nouă de dezvoltare instituțională, de extindere la nivel național, datorită reglementării statutului serviciilor de probațiune și a activității consilierilor de probațiune, prin Ordonanța de guvern 92/2000 privind organizarea și funcționarea serviciilor de reintegrare și supraveghere. Din anul 2000 se organizează, la nivelul Ministerului Justiției, Direcția de Probațiune, care are în subordine 41 de servicii de probațiune la nivel național. Serviciile județene de probațiune astfel înființate funcționau pe lângă tribunale și depindeau din punct de vedere financiar de tribunale. În același timp, serviciile de probațiune se aflau și în subordinea Direcției de Probațiune din Ministerul Justiției, din punct de vedere al implementării strategiilor de dezvoltare și de aplicare a reglementărilor care vizau activitatea profesională (angajarea personalului, perfecționare, formare continuă, supervizare). Situația aceasta, de dublă subordonare în raport cu două instituții (Tribunalul și Direcția de Probațiune), părți componente ale Ministerului Justiției, se menține și în prezent.²

În România, instituția probațiunii s-a construit în jurul ideii necesității dezvoltării unui sistem de măsuri alternative de sancționare a infractorilor, măsuri care să facă posibilă degrevarea sistemului penitenciar de eticheta supraaglomerării și, în același timp, să permită „reabilitarea juridică și socială a persoanelor care au comis infracțiuni, scăderea riscului de a se mai comite infracțiuni și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, protecția publicului și a victimelor/creșterea gradului de siguranță socială, repararea prejudiciului față de comunitate”.³

Instituția probațiunii a luat naștere nu numai din considerente de ordin economic, ci și din necesitatea implementării recomandărilor europene⁴ privind

---

¹ Code de procedure penale, Version consolidée au 5 décembre 2015

http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=AEAEE84169AC8E77671EB8176D8BABBC.tpdila19v_2?idSectionTA=LEGISCTA000029370752&cidTexte=LEGITEXT000006071154&d ateTexte=20151208 (accesat 04.12.2015)

² BALICA Ecaterina, *op.cit.*, pag.301

³ DUMITRAȘCU Lîgia, Valentin Schiauciu, Supravegherea în comunitate, în: Valentin Schiauciu, Rob Canton (coord.), Manual de probațiune, București, Editura Euro Standard, 2008, p. 158.

⁴ Recomandarea Comitetului de Miniștri (92)16, privind Regulile Europene asupra Măsurilor și Sancțiunilor Comunitare, Recommendation n° R (92) 16 du Comité des Ministres aux États

dezvoltarea sancțiunilor alternative la pedeapsa cu închisoarea, la nivelul sistemului juridic românesc și al respectării prevederilor documentelor internaționale anterior semnate: Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Convenția Europeană privind Prevenirea Torturii. În același timp, instituția probațiunii reprezintă și rezultatul recomandărilor făcute de Consiliul Europei în cadrul unor documente internaționale, care subliniau necesitatea corelației dintre nivelul pedepsei și infracțiune¹, și de Comisia Europeană, în rapoartele de țară, în cadrul cărora se menționa probațiunea, ca element al reformei sistemului judiciar.

Serviciile de probațiune din România sunt servicii publice în subordonarea Ministerului Justiției, administrarea acestora fiind realizată de către o Direcție de probațiune din cadrul Ministerului Justiției. Serviciile de probațiune sunt înființate pe lângă tribunale dar trebuie să deservească și instanțele inferioare – judecătoriile din jurisdicția acestora. Serviciile de probațiune sunt subordonate administrativ președinților de tribunale, dar pe linie profesională Direcției de probațiune din MJ. Fiecare serviciu de probațiune este condus de către un șef de serviciu. Principalele activități realizate de serviciile de probațiune din țara noastră sunt:²

- Întocmirea referatelor de evaluare;
- Supravegherea în comunitate a infractorilor;
- Asistența și consilierea infractorilor;
- Consilierea psihologică a victimelor;
- Intervenția serviciilor de probațiune în cazul minorilor care nu răspund penal.

În ceea ce privește etica în activitatea de probațiune, în anul 2005, prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 510/C/4.04.2005, a fost adoptat Codul Deontologic al consilierilor de probațiune, care reglementează standarde de conduită profesională a personalului din acest domeniu.

Instituția probațiunii în Rusia

La etapa actuală de dezvoltare a sistemului judiciar în Federația Rusă, institutul probațiunii nu există, cu toate că există o totalitate de premise.

---

membres relative aux règles européennes sur les sanctions et mesures appliquées dans la communauté,

<http://lms.coe.int/uhtbin/cgiisirsi/EMro8B27yC/CENTRAL/313530006/9> (accesat 05.12.2015)

¹ Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, 7 decembrie 2000, Nisa, disponibilă la:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0001:0016:RO:PDF>

(accesat 05.12.2015)

² SZABO Anamaria, Rezumat teză de doctorat „Perspective ale dezvoltării instituției probațiunii în România,

[http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2009Aprilie/Szabo%20Anamaria%20%20Perspective%20al e%20Dezvoltarii%20Institutiei%20Probatiiunii%20in%20Romania/Rezumat.doc.\(accesat 05.12.2015\)](http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2009Aprilie/Szabo%20Anamaria%20%20Perspective%20al e%20Dezvoltarii%20Institutiei%20Probatiiunii%20in%20Romania/Rezumat.doc.(accesat 05.12.2015))

Astfel, în conceptul de dezvoltare a sistemului penitenciar al Federației Ruse până în 2020 este reglementată îmbunătățirea normelor legale, organizatorice și de altă natură ale activității organelor de inspecție execuțional-penală, oferind activității lor o orientare socială, precum și crearea condițiilor pentru pregătirea condamnaților pentru adaptare în continuare prin intermediul serviciului de probațiune post-penitenciară. Cu toate acestea, serviciul de probațiune în străinătate este semnificativ diferit de serviciul de inspecție execuțional-penală Rusă cu privire la funcțiile și atribuțiile sale.¹

Formarea experimentală a Serviciului de Probațiune a fost implementată în unele regiuni ale Rusiei, în cadrul punerii în aplicare a tehnologiilor pentru minori. De exemplu, din 2008 în regiunea Arhanghelsk a fost realizat un proiect al Consiliului Europei "mecanism dinamic: reducerea măsurilor legate de restricție / privarea de libertate în ceea ce privește adolescenții și tinerii în conflict cu legea", care prevede organizarea unei rețele între subiecții de prevenire a delincvenței juvenile, introducerea de asistență socială pentru minori.

În prezent, în literatura de specialitate și în mass-media se discută activ despre necesitatea de a stabili serviciul de probațiune pentru minori.²

Potrivit lui V.V.Iacovlev³ instituția probațiunii ar trebui să fie văzută ca una dintre cele mai importante măsuri în prevenirea criminalității juvenile, care ar avea nevoie să interacționeze cu inspectoratele pentru minori ale organelor afacerilor interne în lupta împotriva comportamentului criminal al acestei categorii a populației Rusiei. Particularitățile probațiunii ca o formă de pedeapsă permit utilizarea unor metode eficiente de resocializare, care combină pedeapsa punitivă a dreptului penal la complexul măsurilor socio-economice, psihologice, pedagogice și a altor măsuri de reabilitare a persoanei minorului, afectat de elementele motivației penale.

În 2012 a fost creat un pachet de proiecte de legi cu privire la crearea Serviciului Federal de Probațiune, însă care a fost "înghețat" din motive financiare.⁴

Putem afirma că în Rusia există două opinii cu privire la crearea instituției probațiunii, astfel:

- Primul șef adjunct al Serviciului Penitenciar Federal al Rusiei Anatoli Rudîi, într-un reportaj, a declarat că crearea în Federația Rusă a unui

---

¹ <http://teritoriaprava.ru/topics/34445> (accesat 06.12.2015)

² ВОРОНОВА Е.Л. Создание службы пробации для несовершеннолетних в России. Правовые и социальные аспекты ювенальной юстиции. Международная научно-практическая конференция. СПб., 2005. С. 45.

³ ЯКОВЛЕВ В.В. Профилактические возможности подразделений милиции общественной безопасности в процессе обеспечения института пробации // Актуальные проблемы права и правоприменительной деятельности на Северном Кавказе: Материалы региональной научно-практической конференции. Новороссийск: Новороссийский филиал КрУ МВД России, 2010. С. 174.

⁴ http://sartracc.ru/Law_ex/testion.pdf (accesat 06.12.2015)

serviciu de probațiune separat este costisitor, că cu acest lucru se pot ocupa diviziunile teritoriale ale Serviciului Federal de Inspectare a pedepselor Rusiei.¹

- Sistemul de probațiune federal trebuie să aibă o prezentare departamentală independentă - Serviciul Federal de Probațiune, aflat în subordinea Ministerului Justiției.²

La una din întâlnirile ce a avut loc în anul 2013 pe platforma Comisarului pentru Drepturile Omului din St. Petersburg (AV Shishlov), s-a exprimat opinia majorității participanților cu privire la crearea unui separat, unic și independent Serviciu de probațiune în Rusia care ar fi în măsură să pună în aplicare în mod eficient politica de stat în domeniul executării pedepselor, altele decât privarea de libertate.³

În toate țările europene serviciul de probațiune este o parte importantă a sistemului corecțional. Este cunoscut faptul că probațiunea oferă posibilitatea de a sancționa și reduce riscul de comitere a noilor infracțiuni cu/fără folosirea penitenciarelor. Scopul serviciului de probațiune este de a învăța/ajuta infractorul să trăiască în comunitate fără a comite infracțiuni, lucru ce diferă esențial de penitenciare unde infractorul nu are contact cu comunitatea.

În ultimii ani probațiunea în Europa a dezvoltat noi categorii de sancțiuni și programe: de exemplu, programe pentru persoanele dependente de droguri, pentru conducătorii auto ce conduc în stare de ebrietate, monitorizarea/supravegherea electronică etc. Acest lucru demonstrează că probațiunea are posibilitatea de a adopta cercetări și tehnologii moderne și că are o abordare dinamică asupra conceptului de sancționare.

În Republica Moldova, cadrul normativ juridic permite o dezvoltare fructuoasă a sistemului dat, atingând scopul pentru care a fost creat. Urmează de a cerceta mai minuțios legislația altor state în domeniul dat și de a aduce modificări în legislația noastră, ceea ce ar crește semnificativ randamentul acțiunilor întreprinse de către organele de probațiune și s-ar atinge scopul de bază reintegrarea infractorilor și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Sarcinile probațiunii pot fi îndeplinite doar prin colaborare adecvată între organele probațiunii, organele judiciare, agenți publici colectivi și individuali.

---

¹ <http://ria.ru/incidents/20150326/1054608159.html> (accesat 06.12.2015)

² ДАВЫДЕНКО А.В., Некоторые аспекты создания в Российской Федерации системы probation, <http://xn----7sbbaj7auwnffhk.xn--plai/article/6718> (accesat 06.12.2015)

³ <http://ombudsman-vrn.ru/index.php/2013-03-21-13-4029/vzaimodeistvie-s-gosudarstvennimi-organami/343-perspektivy-sozdaniya-sluzhbyprobatsii-v-rossii> (accesat 06.12.2015)

REFERINȚE:

1. ABRAHAM Pavel, Sisteme de probațiune, Suport de curs, București, anul universitar 2006-2007
http://www.host4you.in/flow%20study%20univ%20file/suporturi%20pentru%20curs/Manual_de_probațiune.pdf (accesat 30.11.2015)
2. ABRAHAM Pavel, Nicolăescu Victor și Iașnic Ștefăniță Bogdan (2001), Introducere în probațiune: supraveghere, asistență și consiliere a infractorilor condamnați la sancțiuni neprivative de libertate, București: editura Național
3. BALICA Ecaterina, Instituționalizarea probațiunii în România: practici și strategii situaționale în contextul (post)aderării la uniunea europeană, „Revista Română de Sociologie”, serie nouă, anul XX, nr. 3–4, p. 299–317, București, 2009
4. BREZEANU Ortansa, Repere de probațiune în dreptul comparat, <http://www.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/repere.pdf> (accesat 30.11.2015)
5. Broșura cu privire la probațiune, pag.5, http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397133887_brosura-cu-privire-la-probațiune.pdf
6. DIANU T., Instituția probațiunii în Marea Britanie, în SDR nr.2/1995
7. DUMITRAȘCU Lgia, Valentin Schiaucu, Supravegherea în comunitate, în: Valentin Schiaucu, Rob Canton (coord.), Manual de probațiune, București, Editura Euro Standard, 2008
8. Ghidul consilierului de probațiune, Chișinău 2009
9. Sara Sun Beale, Still Tough on Crime, Prospects for Restorative Justice in the USA
http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1631&context=faculty_scholarship (accesat 02.12.2015)
10. SPOIALA Alexandru, Probațiunea și reintegrarea socială a infractorilor, Chișinău 2009
11. SZABO Anamaria, Rezumat teză de doctorat „Perspective ale dezvoltării instituției probațiunii în România,
<http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2009Aprilie/Szabo%20Anamaria%20%20Perspective%20ale%20Dezvoltarii%20Institutiei%20Probațiunii%20in%20Romania/Rezumat.doc> (accesat 05.12.2015)
12. TOURNIER Pierre V., <http://pierrevictortournier.blogspot.md/2013/08/la-probation-pour-les-nuls.html> (accesat 04.12.2015)
13. ВОРОНОВА Е.Л. Создание службы пробации для несовершеннолетних в России. Правовые и социальные аспекты ювенальной юстиции. Международная научно-практическая конференция. СПб., 2005. С. 45.
14. ДАВЫДЕНКО А.В., Некоторые аспекты создания в Российской Федерации системы пробации, <http://xn----7sbbaj7auwnffhk.xn--1ai/article/6718> (accesat 06.12.2015)

15. ЯКОВЛЕВ В.В. Профилактические возможности подразделений милиции общественной безопасности в процессе обеспечения института probation // Актуальные проблемы права и правоприменительной деятельности на Северном Кавказе: Материалы региональной научно-практической конференции. Новороссийск: Новороссийский филиал КрУ МВД России, 2010. С. 174.
16. Recomandarea Comitetului de Miniștri (92)16, privind Regulile Europene asupra Măsurilor și Sancțiunilor Comunitare, Recommendation n° R (92) 16 du Comité des Ministres aux États membres relative aux règles européennes sur les sanctions et mesures appliquées dans la communauté, <http://lms.coe.int/uhtbin/cgisirsi/EMro8B27yC/CENTRAL/313530006/9> (accesat 05.12.2015)
17. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, 7 decembrie 2000, Nisa, disponibilă la: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0001:0016:RO:PDF> (accesat 05.12.2015)
18. Code de procedure penale, Version consolidée au 5 décembre 2015 http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=AEAEE84169AC8E77671EB8176D8BABBC.tpdila19v_2?idSectionTA=LEGISCTA000029370752&cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20151208 (accesat 04.12.2015)
19. Legea nr.8 din 14.02.2008 cu privire la probațiune, Monitorul Oficial Nr. 103-105 din 13.06.2008
20. <https://www.gov.uk/government/organisations/national-probation-service> (accesat 01.12.2015)
21. <https://www.gov.uk/government/organisations/youth-justice-board-for-england-and-wales> (accesat 01.12.2015)
22. <https://www.restorativejustice.org.uk/> (accesat 01.12.2015)
23. http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397133887_brosura-cu-privire-la-probatiune.pdf (accesat 02.12.2015)
24. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten> (accesat 03.12.2015)
25. <http://territoriaprava.ru/topics/34445> (accesat 06.12.2015)
26. http://sartracc.ru/Law_ex/testion.pdf (accesat 06.12.2015)
27. <http://ria.ru/incidents/20150326/1054608159.html> (accesat 06.12.2015)
28. http://ombudsman-vrn.ru/index.php/2013-03-21-13_4029/vzaimodeistvie-s-gosudarstvennimi-organami/343-perspektivy-sozdaniya-sluzhbyprobatsii-v-rossii (accesat 06.12.2015)